

**Generalinio advokato H. Saugmandsgaard Øe nuomone, Komisijos
sprendimas 2010/87/ES dėl sutarčių standartinių sąlygų, nustatytų asmens
duomenų perdavimui trečiosiose valstybėse įsikūrusiems duomenų tvarkytojams,
yra galiojantis**

Bendrajame asmens duomenų apsaugos reglamente (BDAR)¹, kaip ir juo pakeistoje direktyvoje dėl asmens duomenų tvarkymo², numatyta, kad asmens duomenys gali būti perduoti į trečiąją valstybę, jeigu ji užtikrina tinkamą tokių duomenų apsaugos lygį. Vis dėlto nesant Komisijos sprendimo, kuriuo būtų konstatuotas atitinkamoje trečiojoje valstybėje užtikrinamos apsaugos tinkamumas, duomenų valdytojas gali perduoti duomenis, jeigu nustato tinkamas apsaugos priemonės. Tokiomis priemonėmis gali būti laikoma duomenų eksportuotojo ir importuotojo sutartis, į kurią būtų įtrauktos standartinės apsaugos sąlygos, numatytos Komisijos sprendime. Sprendimu 2010/87/ES³ Komisija nustatė sutarčių standartines sąlygas, skirtas asmens duomenų perdavimui trečiosiose valstybėse įsikūrusiems duomenų tvarkytojams. Šioje byloje keliamas klausimas dėl minėto sprendimo galiojimo.

Pagrindinės bylos faktinės ir su ja susijusios kitos aplinkybės

Pagrindinė byla susijusi su procesu, kurį pradėjo Maximillian Schrems, Austrijos pilietybę turintis *Facebook* naudotojas. 2015 m. spalio 6 d. Teisingumo Teismas priėmė dėl jo sprendimą (*Sprendimas Schrems*)⁴.

Sąjungoje gyvenančių *Facebook* naudotojų, kaip antai M. Schrems, duomenys, visi ar jų dalis, iš *Facebook Ireland*, *Facebook Inc.* patrunuojamosios Airijos bendrovės, perduodami į Jungtinių Amerikos Valstijų teritorijoje esančius serverius, kur yra tvarkomi. 2013 m. M. Schrems pateikė skundą Airijos priežiūros institucijai, kuriai pavesta atlikti su asmens duomenų apsauga susijusių nuostatų taikymo priežiūrą (toliau – priežiūros institucija), nes manė, kad atsižvelgiant į Edward Snowden atskleistą informaciją dėl Jungtinių Amerikos Valstijų saugumo tarnybų (visų pirma *National Security Agency* ar NSA) veiklos, pagal Jungtinių Amerikos Valstijų teisę ir praktiką į šią valstybę perduodamiems duomenims nesuteikiama pakankama apsauga nuo valstybės institucijų sekimo. Priežiūros institucija atmetė šį skundą visų pirma motyvuodama tuo, kad 2000 m. liepos

¹ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46 (OL L 119, 2016, p. 1).

² 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, 1995, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 15 t., p. 355).

³ 2010 m. vasario 5 d. Komisijos sprendimas dėl sutarčių standartinių sąlygų, nustatytų asmens duomenų perdavimui trečiosiose šalyse įsikūrusiems tvarkytojams pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB nuostatas (OL L 39, 2010, p. 5), iš dalies pakeistas 2016 m. gruodžio 16 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2016/2297 (OL L 344, 2016, p. 100).

⁴ 2015 m. spalio 6 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Schrems*, [C-362/14](#) (taip pat žr. PS [Nr. 117/15](#)).

26 d. sprendime⁵ Komisija nurodė, jog taikydamos vadinamąją „saugaus uosto“ sistemą⁶, Jungtinės Amerikos Valstijos užtikrina tinkamą perduotų asmens duomenų apsaugos lygį.

Sprendime *Schrems* Teisingumo Teismas, atsakydamas į *High Court* (Aukštasis Teismas, Airija) pateiktą prašymą, „saugaus uosto“ sprendimą pripažino negaliojančiu.

Priėmus Sprendimą *Schrems* nacionalinis teismas panaikino sprendimą, kuriuo priežiūros institucija atmetė M. Schrems skundą, ir įpareigojo šią instituciją jį išnagrinėti. Priežiūros institucija pradėjo tyrimą ir paprašė M. Schrems skundą performuluoti atsižvelgiant į tai, kad „saugaus uosto“ sprendimas pripažintas negaliojančiu.

Šiuo tikslu M. Schrems *Facebook Ireland* paprašė nurodyti teisinį pagrindą, kuriuo grindžiamas *Facebook* naudotojų asmens duomenų perdavimas iš Sąjungos į Jungtines Amerikos Valstijas. *Facebook Ireland* pateikė nuorodą į duomenų perdavimo ir tvarkymo susitarimą (*data transfer processing agreement*), kurį sudarė su *Facebook Inc.* ir kuris taikomas nuo 2015 m. lapkričio 20 d., taip pat nurodė Sprendimą 2010/87.

Performuluotame skunde M. Schrems tvirtina, pirma, kad šiame susitarime įtvirtintos sąlygos neatitinka sutarčių standartinių sąlygų, numatytų Sprendime 2010/87, ir, antra, šios sutarčių standartinės sąlygos bet kuriuo atveju negali pagrįsti su juo susijusių asmens duomenų perdavimo Jungtinėms Amerikos Valstijoms. M. Schrems teigia, kad nėra jokios teisės gynbos priemonės, kuria remdamiesi teisės subjektai galėtų reikalauti, kad Jungtinės Amerikos Valstijos užtikrintų jų teisę į privatų gyvenimą ir teisę į asmens duomenų apsaugą. Tokiomis aplinkybėmis M. Schrems priežiūros institucijos prašo sustabdyti tokį duomenų perdavimą pagal Sprendimą 2010/87.

Atlikdama tyrimą priežiūros institucija siekė nustatyti, ar Jungtinės Amerikos Valstijos užtikrina tinkamą Sąjungos piliečių asmens duomenų apsaugos lygį, ir, jeigu atsakymas būtų neigiamas, ar rėmimasis sutarčių standartinėmis sąlygomis suteikia pakankamas garantijas dėl tokių asmenų pagrindinių laisvių ir teisių apsaugos. Nusprendusi, kad M. Schrems skundo nagrinėjimas priklauso nuo atsakymo į klausimą, ar Sprendimas 2010/87 yra galiojantis, priežiūros institucija pradėjo bylą *High Court*, kurio prašė kreiptis šiuo klausimu į Teisingumo Teismą. *High Court* atsižvelgė į šios institucijos prašymą ir pradėjo procesą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo.

Šiandien paskelbtoje išvadoje **generalinis advokatas Henrik Saugmandsgaard Øe Teisingumo Teismui siūlo atsakyti taip, kad išnagrinėjus klausimus nenustatyta nieko, kas galėtų turėti poveikį Sprendimo 2010/87 galiojimui.**

Generalinis advokatas nurodo, kad pagrindinėje byloje tik siekiama nustatyti, ar Sprendimas 2010/87, kuriuo Komisija nustatė sutarčių standartines sąlygas, kuriomis remiamasi atliekant duomenų perdavimą, nurodytą M. Schrems skunde, yra galiojantis.

Pirma, generalinis advokatas mano, kad Sąjungos teisė taikoma asmens duomenų perdavimui į trečiąją valstybę, kai perdavimas vykdomas įgyvendinant komercinius tikslus, net jeigu perduotus duomenis šios trečiosios valstybės valdžios institucijos gali tvarkyti nacionalinio saugumo sumetimais.

Antra, generalinis advokatas konstatuoja, kad BDAR nuostatomis dėl duomenų perdavimo į trečiąsias valstybes siekiama užtikrinti aukšto asmens duomenų apsaugos lygio tęstinumą, nepaisant to, ar duomenys perduodami remiantis sprendimu dėl tinkamumo ar tinkamomis eksportuotojo pateiktomis apsaugos priemonėmis. Vis dėlto, jo teigimu, šio tikslo įgyvendinimo būdas priklauso nuo perdavimo teisinio pagrindo. Viena vertus, sprendimu dėl tinkamumo siekiama konstatuoti, kad konkreči trečioji valstybė pagal joje taikomą teisę ir praktiką užtikrina tokį asmenų, kurių duomenys perduodami, pagrindinių teisių apsaugos lygį, kuris iš esmės atitinka pagal BDAR,

⁵ 2000 m. liepos 26 d. Komisijos sprendimas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB dėl saugaus uosto privatumo principų teikiamos apsaugos pakankamumo ir su tuo susijusių JAV komercijos departamento pateiktų Dažnai užduodamų klausimų (OL L 215, 2000, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 16 sk., 1 t., p. 119).

⁶ „Saugaus uosto“ sistema apima kelis principus, susijusius su asmens duomenų apsauga, kurių laikytis Amerikos įmonės gali įsipareigoti savanoriškai.

siejamą su Chartija, užtikrinamą apsaugos lygį. Kita vertus, **pačiomis eksportuotojo, be kita ko, pagal sutartį suteikiamomis tinkamomis apsaugos priemonėmis turi būti užtikrinamas toks apsaugos lygis**. Šiuo klausimu pažymėtina, kad Komisijos nustatytomis sutarčių standartinėmis sąlygomis įtvirtintas bendras duomenų perdavimui taikomas mechanizmas, nesvarbu, kokia būtų trečioji paskirties valstybė ir koks apsaugos lygis joje užtikrinamas.

Trečia, generalinis advokatas nagrinėja, ar Sprendimas 2010/87 galioja atsižvelgiant į Chartiją. Jis mano, jog vien dėl to, kad šis sprendimas ir jame nustatytos sutarčių standartinės sąlygos nesaisto trečiosios paskirties valstybės valdžios institucijų, taigi, nekliudo joms nustatyti importuotojui pareigų, kurios būtų nesuderinamos su tokių sutarčių laikymusi, šis sprendimas netampa negaliojantis. Sprendimo 2010/87 atitiktis Chartijai priklauso nuo to, ar egzistuoja pakankamai solidžių mechanizmų, kurie leistų užtikrinti, kad sutarčių standartinėmis sąlygomis grindžiamas duomenų perdavimas būtų sustabdytas arba uždraustas tokių sąlygų pažeidimo atveju arba tuo atveju, kai nėra galimybės jų laikytis.

Jo teigimu, taip yra tuo atveju, jeigu egzistuoja **duomenų valdytojų, o tuo atveju, kai šie nesiima veiksmų – priežiūros institucijų pareiga sustabdyti arba uždrausti duomenų perdavimą, kai tokių sąlygų negali būti laikomasi dėl to, kad pagal standartines sąlygas kylančios pareigos nesuderinamos su pareigomis, nustatytomis trečiosios paskirties valstybės teisės aktuose**.

Be to, generalinis advokatas konstatuoja, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas netiesiogiai kelia klausimą dėl tam tikrų Komisijos vertinimo aspektų, nurodytų 2016 m. liepos 12 d. sprendime, vadinamajame sprendime „dėl privatumo skydo“⁷. Jame Komisija konstatavo, kad Jungtinės Amerikos Valstijos užtikrina tinkamą iš Sąjungos perduodamų duomenų apsaugos lygį pagal šiuo sprendimu nustatytą sistemą, atsižvelgiant, be kita ko, į apsaugos priemones, kurios taikomos Amerikos žvalgybos tarnybų prieigai prie šių duomenų ir į asmenims, kurių duomenys perduodami, suteiktą teisinę apsaugos lygį⁸. Generalinio advokato nuomone, tam, kad būtų priimtas sprendimas pagrindinėje byloje, Teisingumo Teismas neturi nuspręsti dėl sprendimo dėl „privatumo skydo“ galiojimo, nes šioje byloje keliamas klausimas tik dėl Sprendimo 2010/87 galiojimo. Vis dėlto generalinis advokatas papildomai nurodo priežastis, dėl kurių jam kyla klausimas dėl sprendimo dėl „privatumo skydo“ galiojimo atsižvelgiant į teisę į privatų gyvenimą, teisę į asmens duomenų apsaugą ir teisę į veiksmingą teisinę gynybą.

PASTABA: Generalinio advokato išvada nėra privaloma Teisingumo Teismui. Būdami visiškai nepriklausomi, generaliniai advokatai siūlo Teisingumo Teismui teisinį bylos, už kurią jie atsakingi, išsprendimo būdą. Teisingumo Teismo teisėjai pradeda pasitarimus šioje byloje. Sprendimas bus priimtas vėliau.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

Visas [išvados tekstas](#) nuo jos perskaitymo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Nuotraukas iš išvadų skaitymo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106

⁷ 2016 m. liepos 12 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2016/1250 dėl ES ir JAV „privatumo skydo“ užtikrinamos apsaugos tinkamumo pagal [Direktyvą 95/46] (OL L 207, 2016, p. 1).

⁸ Kaip ir ankstesnis sprendimas „dėl saugaus uosto“, sprendimas „dėl privatumo skydo“ paremtas tuo, kad įmonės gali savanoriškai įsipareigoti laikytis tam tikrų principų, susijusių su asmens duomenų apsauga.